

Zbigniew Bonczar, Krzysztof Jan Szpetkowski

SOKOLNIK PRAWY

ZARYS ETYKI SOKOLNICZEJ

Polski Klub Sokolników
Polskiego Związku Łowieckiego
Gniazdo Sokolników
Warszawa, 2016

Wydane przez

**Polski Klub Sokolników
Polskiego Związku Łowieckiego
Gniazdo Sokolników**

przy dofinansowaniu

Zarządu Głównego
Polskiego Związku Łowieckiego

Oprawa graficzna

Andrzej Łepkowski (okładka)
Henryk Mąka (pozostałe grafiki)

Drukarnia:

Sokolnik

*Jak przed wiekami
niczym szlachcic
z sokołem na łowy
po polach wędruje;
a gdy zwierza wypatrzy z oddali
do lotu sokoła
z rękawicy podnosi
co płynie po niebie
i sięgnie zdobyczy...
A w locie tym piękno
zostaje dawnych łowów...*

Krzysztof J. Szpetkowski

ETYKA- FILOZOFIA MORALNOŚCI

W odniesieniu do wielu dziedzin działalności człowieka od wieków formułowane były zasady postępowania. Tworzono odrębne kodeksy etyczne dla poszczególnych rodzajów aktywności zawodowej, społecznej, kulturowej itp. Spośród licznych ujęć i definicji etyki, najpowszechniej określa się ją jako filozofię moralności.

Jedną z dziedzin etyki jest etyka normatywna. Jej celem jest wskazywanie postępowania w danej dziedzinie działalności człowieka i przyjęcie kryteriów oceny moralnej, ujętych w formie zasad etycznych.

*Jeśli nie wiesz jak się zachować, na wszelki wypadek
zachowaj się przyzwoicie - Antoni Słonimski*

W obrębie etyki normatywnej wyróżnić można: aksjologię formułującą pojęcie wartości, deontologię określającą zakres powinności (obowiązków), aretologię, w centrum zainteresowania której jest pojęcie cnoty oraz etykę odpowiedzialności.

Normy etyczne dotyczyć winny wszelkich form działalności człowieka, stąd w dziedzinie tak specjalnej jaką jest łowiectwo, wyróżnić można jej odrębną postać. Zespół norm etycznych określający postępowania myśliwego stanowi Zbiór Zasad Etyki, Tradycji i Zwyczajów Łowieckich przyjęty przez Naczelną Radę Łowiecką 6 czerwca 1992 roku.

Z łowieckich unormowań międzynarodowych należy wymienić „Kodeks etyki łowieckiej Międzynarodowej Rady Ochrony Przyrody i Łowiectwa (CIC)” z 8-12 maja 1998 roku, a także „Kodeks postępowania myśliwego Rady Europy” z września 1995 roku.

Sokolnictwo w historycznym jak i współczesnym wydaniu stanowi część łowiectwa, stąd sokolnika obowiązują wszelkie normy etyczne dotyczące każdego myśliwego. Jednakże ze względu na długą tradycję oraz odrębność sokolnictwa, zwanego sztuką łowów z ptakami, przypisać należy do niej szereg unormowań specyficznych.

Etyczna postawa sędziego musi wynikać z wielu przesłanek i powinna być realizowana we wszystkich formach jego aktywności.

POCZUCIE MISJI

Sokolnik jest świadom przynależności do dyscypliny o rodowodzie sięgającym tysięcy lat. Tworzy go łańcuch pokoleń różnych narodowości i miejsc geograficznych, ludzi pochłoniętych wspólną, niezmienną przez wieki pasją. Współczesnym podkreśleniem ciągłości tradycji sokolniczej jest wpisanie go na Listę Niematerialnego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO, a w Polsce z dniem 12 października 2015 roku na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego.

To odpowiedzialność za niezwykle przywilej, którym w dawnych wiekach obdarzeni byli jedynie władcy i przedstawiciele najznamienitszych rodów, a we współczesnym sokolnictwie możliwość przynależenia do najbardziej elitarnej grupy myśliwych w świecie. Dla polskiego sokolnika to zadanie utrzymania ciągłości naszych narodowych tradycji, które w dawnych wiekach nie miały równych na świecie.

To również konieczność pogłębiania znajomości historii, literatury, sztuki i polskich zwyczajów sokolniczych. Misją współczesnego sokolnika etycznego jest zarówno kontynuowanie szlachetnej sztuki łowów z ptakami, a także przybliżanie jej szerokim kręgom społecznym.

Sokolnicy zrzeszają się i aktywnie działają w organizacjach krajowych i zagranicznych, których celem jest propagowanie idei sokolnictwa we współczesnym świecie.

Sokolnik w odpowiednim stroju i z klasycznym ptakiem łowczym na rękawicy uczestniczy w imprezach organizowanych przez Polski Związek Łowiecki. Podczas imprez, jak również z kontaktach z mediami, wzbudzając zainteresowanie stara się wykorzystać je dla tworzenia dobrego klimatu wokół sokolnictwa i łowiectwa.

PRZYRODA I JEJ PROCESY

Etyczny sokolnik rozumie i odczuwa skomplikowane procesy zachodzące w przyrodzie. Wyróżnia się wiedzą i zrozumieniem ekologicznych uwarunkowań antagonistycznej relacji: drapieżnik-ofiara. Potrafi docenić rolę i znaczenie zwierząt drapieżnych w środowisku, ich pozytywny wpływ na kształtowanie jakości populacji ofiar, a do tej wiedzy stara się przekonać oponentów. Bezpośrednio uczestnicząc w tajemnicy i misterium śmierci w przyrodzie przejawia postawę refleksyjną nad jej uniwersalnością i nieuchronnością.

Sokolnik bierze czynny udział w programach i przedsięwzięciach związanych z ochroną ptaków drapieżnych.

Jest hodowcą i opiekunem poszkodowanych ptaków drapieżnych prowadząc specjalistyczne ośrodki hodowlane i rehabilitacyjne. Przejawia zdecydowaną postawę, reagując na wszelkie

przejawy działań przestępczych w stosunku do przyrody, a szczególnie ptaków drapieżnych.

PTAK ŁOWCZY

Dla etycznego i odpowiedzialnego sokolnika ptak łowczy stanowi swoisty podmiot a nie tylko narzędzie. Stara się pogłębiając wiedzę, stwarzać optymalne warunki utrzymywanemu ptakowi łowczemu, włączając w to coraz dobitniej definiowane pojęcie dobrostanu. Sokolnik podczas układania ptaków drapieżnych kieruje się zasadą maksymalizacji relacji pozytywnych. Przejawia postawę wrażliwości i humanitarnego traktowania zwierząt.

Etyczny sokolnik stara się minimalizować używanie żywych zwierząt dla podpuszczania sokołów, ograniczając to dla uzewnętrznienia się naturalnego instynktu drapieżnika i stosując podpuszczanie jedynie w adekwatnej fazie układania.

Biada kokoszy, na której jastrzębie zaprawują – staropolskie

Sokolnik wykorzystuje rozwój technik w zakresie tak zwanej sztucznej zdobyczy. Wykazuje w tym kreatywność i pomysłowość, tak aby sztuczna zdobycz w pełni imitowała zachowania jej naturalnego odpowiednika.

Sokolnik etyczny w pełni docenia jako ptaki łowcze rodzime (gnieźdzące się i zalatujące) gatunki drapieżników.

Wykorzystując gatunki obce, a także formy hybrydowe dokłada wszelkich starań, aby nie przedostały się na stałe do środowiska.

Sokolnik hodowca dba, aby przekazywane przez niego ptaki łowcze trafiały wyłącznie w ręce osób odpowiedzialnych, odpowiednio przygotowanych. Przekazując ptaka drapieżnego informuje o jego pochodzeniu i formie odchowu. Dla innych hodowców przeznaczają ptaki o najwyższej wartości biologicznej.

Sokolnik używa do łowów właściwych gatunków ptaków drapieżnych. W świetle dzisiejszej

systematyki to przedstawiciele rzędów:
Falconiformes - Sokołowe i Accipitriformes -
Szponiaste

W tradycji i w praktyce sokołniczej nie mieszczą się jako łowcze inne gatunki ptaków, w tym np. sowy. Wycucie w tej sprawie było powszechne już także w dawnych czasach.

Sowa, choćby pod niebiosy latała

– sokołem nie będzie,

Choćby kto świat obszedł kołem,

– nie będzie z sowy sokołem,

Gdzie lata sokół,

– nie latać tam sowie – staropolskie

ŁOWY

Łowy dla sokolnika to zawsze czas odświętny. Zdaje sobie sprawę, że w łowach są partnerami, a nawet, że to bardziej sokół poluje z nim niż on z sokolem. Stara się odpowiedzialnie pełnić rolę inspiratora i towarzysza – łowcę „per procura”. Taka postawa nie ujmuje w niczym wielkiego ładunku emocji, jakich nie dostarcza myśliwym-sokolnikom żadna inna forma polowania z jego pięknem a zarazem dramatyzmem.

Ułowienie zwierzyny nie jest celem podstawowym, a każda zdobycz winna być odpowiednio być uhonorowana.

ZWIERZYNA

Dla sokolnika zwierzyna, na którą poluje z sokołem jest w pełni doceniana i szanowana. Dbaj, aby łowy nie przerodziły się w zachłanną pogoń za sukcesem:

Chłopcy, przestańcie, bo się źle bawicie!

Dla was to jest igraszka, nam idzie o życie. Ignacy Krasicki

Sokolnik, respektuje w pełni uniwersalną formę łowów z ptakami i zgodnie z przyjętą definicją współczesnego sokolnictwa poluje wyłącznie na naturalną zwierzynę w jej środowisku. Daje to możliwość ofierze uniknąć ataku drapieżnika, z wykorzystaniem jej biologicznych predyspozycji obronnych. Postawa taka powoduje że, podobnie jak w przyrodzie, większość z nich jest nieudana. W starciu drapieżnika z ofiarą, sokolnik etyczny w pewnym sensie dopinguje zwierzynę poprzez wyznawanie zasady „równych szans”. Gdy istnieje

taka konieczność sokolnik nie zwleka z wykonaniem „Coup de grâce” (ciosu łaski).

WŚRÓD SOKOLNIKÓW

Sokolnik etyczny dba o pozytywne wyrażanie poczucia odrębności. Posługuje się językiem sokolniczym i kultywuje tradycje. W trakcie wspólnych łowów sokolnik utożsamia się z każdym polującym ptakiem

każdy polujący sokół jest mój – Zbigniew Bonczar

Rywalizację między kolegami ogranicza do minimum natomiast ochoczo i solidarnie włącza się w poszukiwanie każdego zagubionego ptaka, udostępniając własny sprzęt i angażując się czasowo.

Sokolnik dokłada wszelkich starań, aby prezentowane przez niego fotografie lub filmy nie naruszały wrażliwości i dobrego smaku odbiorców. Raczej rezygnuje z upowszechniania swoich „przewag”, mając na względzie możliwość wyrządzenia szkody w społecznym odbiorze wizerunku sokolnictwa.

PIES PODSOKOLI

Pies podsokoli określane czasem jako „sługa dwóch panów”, to przedstawiciel rasy myśliwskiej odpowiednio ułożony do współpracy z sokołem. Sokolnik stara się by pies podsokoli i sokół były ze sobą zżyte i zaprzyjaźnione.

Sokolnik otacza opieką psa podsokolego, dba o niego z sympatią i życzliwością jako kompana łowów i odpoczynku. Stara się zrekompensować mu jego porządkowaną sokolnikowi i sokołowi pozycję w tym zespole.

SOKOLNIK PRACUJĄCY

Sokolnik etyczny w pełni wyróżnia odrębność i istotę sokolnictwa – sztuki łowów z ptakami – od innych form aktywności z udziałem ptaków drapieżnych. Angażując się w przedsięwzięcia z użytkowaniem ptaków drapieżnych (ochrona przestrzeni, ochrona obiektów, pokazy, itp.) dba, aby w społecznym odbiorze ta działalność – często mylona z sokolnictwem – nie przynosiła ujmy łowom sokolim i nie stanowiła dla nich zagrożenia.

KANON SOKOLNICZY

- Sokolnika powinna cechować odpowiedzialność przy podejmowaniu wszelkich działań w reprezentowanej przez niego dziedzinie.
- Sokolnik odpowiedzialny realizuje wielowiekową misję – szlachtetnej sztuki łowów z ptakami.
- Sokolnik etyczny poznaje i stara się zrozumieć naturalne procesy przyrodnicze, w tym rolę zwierząt drapieżnych. Chroni i propaguje ochronę ptaków drapieżnych.
- Ptak łowczy dla sokolnika to obiekt godzien sympatii i troski. Usilnie dba o jego dobro.
- Sokolnik etyczny poluje dla piękna łowów, a nie tylko dla zdobyczy.
- Sokolnik odnosi się z szacunkiem i troską do zwierzyny, obiektu łowów sokolich.
- Sokolnik etyczny dba o dobre relacje z innymi uczestnikami łowów. Jest powściągliwy w

prezentowaniu własnych sukcesów, a solidarny w pomocy innym sokolnikom.

- Sokolnik psa podsokolego traktuje jako pełnoprawnego członka zespołu. Zapewnia mu komfort i bezpieczeństwo.
- Sokolnik wykorzystujący własne umiejętności w innych formach działań z użyciem ptaków drapieżnych. Dbą o nienaruszalność dobra sokolnictwa w odbiorze społecznym.

LITERATURA

1. Akty prawne IAF.
2. Galarowicz Jan „Nowy elementarz etyczny”,
Wydawnictwo Petrus. Kraków 2011
3. Mazaraki Mieczysław „Z sokołami na łowy”,
Wydawnictwo Sport i Turystyka, Warszawa 1977.
4. Regulamin Polskiego Klubu Sokolników
Polskiego Związku Łowieckiego „Gniazdo
Sokolników” - uchwała ZG PZŁ z dn. 23
października 2013 r.
5. Szpetkowski Krzysztof J. „Etyka łowiecka”,
Wydawnictwo „Łowiec Polski” Warszawa 2006.
6. Ślipko Tadeusz „Spacerem po etyce”,
Wydawnictwo Petrus. Kraków 2010.